

La Veu de Tortosa

SETMANARI REGIONALISTE

Any 2.^{on}

Tortosa, 14 Octubre de 1900

Núm. 46

Historia de la literatura francesa

ÈPOCA ANTIGA

PER

HERMANN SUCHIER

Sentim moltíssim que nostres nombroses ocupacions no 'ns haigin permès, fins avuy, dedicar quatre ratlles al llibre que nostre benvolgut amic Hermann Suchier, il·lustre Professor de la Universitat de Halle, ens va remetre a primers de Juny com una prova de tendresa y de carinyo.

Aquesta tardansa obeheix única y exclusivament al interès que 's despertá en nostre cor de llegir y saborejar la erudita obra del eminent Rector del Institut de literatures romàniques ó neo-llatines pera poder donar, sobre la mateixa, una idea lleugera del plan y de la manera d'executarla.

Ja coneixiem alguna cosa nova respecte á la manera de concebir y exposar la historia d'una literatura. Se creya vulgarment qu'un autor no tenia més fi que 'l de presentar unes quantes biografies d'escriptors célebres y 'l estudi analítich d'uniques quantes de llurs obres mestres. Concebuda aixis, no era lo que propiament podém anomenar una ciencia, puig al no conèixer la vida íntima d'un poble á que fá referencia y la época y les circumstancies en que 's va escriure, es impossible poder apreciar una composició en tot son valor real y verader.

La historia d'una literatura es abans que tot y per damunt de tot la expressió artística de la vida interior d'un poble, de llurs sentiments, de llurs creencies, de llurs aspiracions. Baix aquest aspecte, 'l geni, es á dir el poeta, quin nom sobressurt en la foscor de tot lo demés que 'l rodeja no ha fet altra cosa que posar los materials qu'ab dalit inagotable troba á son pas. No, lo geni no inventa casi res y si arriba á enlayrarse es porque ell sol ha sapigut expressá y donar forma bella á lo que tots senten, pensen y volen sense que puguen expressarho artísticament. Lo geni no crea

més que la forma; la materia solzament la dona 'l poble.

En aquest sentit están escrits á Espanya los llibres de nostre inolvidable Amador de los Rios sobre la literatura espanyola y les obres de Menendez Pelayo. La «Historia crítica de la literatura espanyola» de A. de los Rios es un verdader arxiu de documents importantíssims, pero molts d'ells queden sens'esbrinar.

Lo mérit principal del insigne doctor Hermann Suchier está precisament en la investigació esmeropulosa de llurs documents, molts d'ells inédits sobre l'antiga literatura francesa, quina historia tan admirablement desenrotlla n'obstant la dificultat que un aleman ha de trobar al volguer estudiar concienzudament la literatura d'un poble tan diametralment oposat al seu llenguatge y costums.

Malgrat aquestes dificultats, lo Dr. Suchier ha sapigut, ab un art exquisit, descartar los elements menos importants, pera donar sa propia importancia als més profitosos, de modo que no quede un detall fluix ni un dato perdut. Sa obra forma un quadro animat de les tradicions y llegendes dels sigles mitj-ivals en que les nacionalitats que naixqueren á la influencia del Imperi de Carlo-Magno comensen á dibuxarse, adquirint, ab les llengües neo-llatines qu'escomensaren poch temps despres d'aquell gran Reynat, lo carácter d'una nacionalitat propia.

No acabariem may ni sortiríem del cercle reduhit que 'ns obliga á tancar-nos lo curt espay de nostre modest setmanari, si volguessim seguir pás á pás les distintes divisions de l'obra. En la poesia erótica, que 's un dels géneros que brolla primerament en lo poble, al calfor d'un amor vehement, ofereix lo Dr. Suchier un estudi acabat, presentant alguns models de poesies dels sigles XII, XIII y XIV plenes d'un sentiment qu'encisa, encanta y atrau. L'autor, estudia, despres la qu'ell titula *poesia erótica aristocrática*, quins fins son altament perjudicials per tractarse de separar l'amor del matrimoni y per ridicolitzar aquest estat santificat.

La poesia épica ofereix á Fransa, també, un cel vastíssim que l'autor divideix en tres subcelts referents, casi tots ells, á les festes y hassanyes de Carlo-Magno, llurs successors y llurs Pares. El que més directament ens interessa á nosaltres, los espanyols, se refereix á les campanyes de Carlo-Magno á Espanya qu'ha quadat immortalisada en la Chanson de Roland, ab la nota de Roncesvalles.

La poesia satírica també te son desenrotllo primerench al principi del sigle XII. Los joglars anaven de castell en castell cantant les poesies compostes per ells ó qu'havien rebut retocades per varies generacions. Aixó de la propietat literaria no entra 'l cap dels pobles que naixen. Aixis la Iliada d'Homero y la Eneida de Virgili son les obres de tots los sigles.

La poesia didáctich-satírica está representada per Roman de la Rose; complerta compilació, obra de dos mans distintes, de 'n Guillem de Lorres y de 'n Joan de Mesurg de principis del sigle XIV. Es un quadro alegórich en que parlen y obren personificacions de tots los nostres sentiments, bons y dolents: amor, pietat, vergonya y temor y altres tantes alegories més ó menys arriesgadas. L'autor, verdader ayman, busca la rosa-alegoria de llur dama—en mitj de moltes aventures calcades sobre 'l model dels llibres de cavalleries.

La poesia religiosa, com es natural, está representada per un cel esplendent, ple de poemes y tendreses que 's refereixen al descobriment de la maravellosa copa portada á Fransa, en los primers temps del Cristianisme, y qu'havía contingut la prehuada sanch de N. S. Jesuchrist.

L'héro principal es Lohengrin, que 'l Dr. Suchier, ab una imparcialitat difícil de sostindrer, no dupta en confessar que 'l original d'ahont lo célebre poeta aleman prengué son famos poema Lohengrin no es més qu'una copia del original francés.

Per lo demés, no es en aixó sol en lo que l'il·lustre Hermann Suchier demostra sa imparcialitat envers la Fransa, quina literatura estima com la primera en desenrotllarse oferint

en aquella época una inmensa y prehuada riquesa, inédita la major part.

Posteriorment naix la prosa ab les cròniques de que Fransa pot enorgullir-se, puig que 'n los sigles XIII y XIV no hi havia cap nació que pogués envanir-se de tindrer un Jomville, amich y croniste de San Lluís, un Villeharduin, un Froissart, un Philippe de Comynes y un Melanchton qu' igualava á Salustio y Julio César.

Aquest es lo quadro que 'l il·lustre Professor de la Universitat del Halle ha desenrotllat, brodant en ell una composició interessantíssima y agradosa que no deixarà de delectar al home menos il·lustrat, y en lo qual hi trobarà, també, un pou d' erudició lo sabi que s' afe en esbrinar l' inmens cúmulo de datos històrics y coneixements científics-literari-artístichs-arqueològichs.

Res dirém de les condicions materials del llibre, puig n' hi ha prou en recordar qu' ha sigut imprés á Alemania, que 's la patria de la imprenta y la reyna del progrés tipogràfic.

En aquest llibre, l' autor, intercala, además, un gran nombre de facsimils cromolitografiats primorosament y una bona col·lecció de gravats que donen una idea acabada del estat del art abans del descobriment de la imprenta.

En lo llibre del Dr. Suchier l' arqueolech hi aprecia iguals detalls, idéntiques linies y la mateixa escrupulositat artística d' aquells célebres imaginers de principis de la edat mitjana, en que la il·luminació de lletres, orles y vinyetes alcansaren lo major grau de perfecció, notánse, en les reproduccions que 'ns ocupen, un treball magistral qu' emula 'l sentiment al evocarli 'ls recorts dels prehuats Codexs que 's conserven en los arxius de la importancia del de nostra Santa Seu.

Interessantíssims son, també, les copies d' una fulla de cada un dels sis manuscrits més antichs de Fransa, reproduhits ab tal realitat, que á primera vista los policromats, mitjes tintes y daurats se confonen ab los de la veritable época del art de la imaginaria.

Confosos devant d' aquesta obra magistral, sols en resta demanar indulgencia al sabi Dr. Suchier per l' atreviment d' havernos pres la llivertat de volguer enlayrar, ab tan pobre criteri, les fulles monumentals de tan geganta producció, per la que sentirém sempre respecte, admiració y carinyo.

Francesch Mestre y Noè.

Tortosa, Octubre, de 1900.

Los Jochs Florals de Tortosa

¡A MITJ-CAMÍ!

LEMA

Sed nuestro Norte divino
Virgen de la Providencia

¡Una anada á Mitj-Camí
¡quins recorts te pera mí
d' uns temps que no tornarán
l' ermiteta més hermosa
que 'n lo terme de Tortosa
á la Verge s' aixecat!

¡Oh garrida Pastoreta,
avuy deus está soletá
mes yo seré 'l teu cantó!
Si no es dolsa la tonada
escolta, Verge estimada,
paraules que dicta 'l cor.

Aquí tot es poesía,
es música d' armonía
del vent, lo camp es diví
quadro d' eterna memoria
y es un racó de la Gloria
l' ermita de Mitj-Camí.

Surtiu á la matinada
que 's desperta en la rcsada
sentí cantá als moixonets
¡quán dolçament se respira!
lo pit s' aixampla y aspira
l' auloreta del romé.

¡Quina vista més preciosa!
les muralles de Tortosa,
lo castell y 'l campaná
en primé lloch se divisen;
¡si patria y fé simbolisen
en primé lloch han d' está!

La volta de serralades
de cent pinas coronades
me sembla un circo romá
de figura tan grandisca
com obra maravillosa
construida per gagants.

Fa claró; apunta 'l día,
naix lo sol, nostra alegría,
de roses de llum te 'l bres;
custodia del cel, yo 't miro
y m' aginollo y m' admiro
de les grandeses de Deu.

Un esfor, qué ya l'ermita
ensenya la creu bendita,
mireula qué humil está,
nit y dia may se tanca
perque sou, caseta blanca,
una font de caritat.

Dalt d' una lloma ajupida
sou la tórtola dormida
á la sombra d' olivés;
y un faro sou de clemencia,
que al port de la *Providencia*
du al homes que tenen fé.

Son les parets de l' ermita
tota una historia descrita
pels ex-votos de la gent.
¡Quántes llagrimas torcades
per les manetes sagrades
d' aquella Mare de Deu!

Yo era xiquet, mi portava
la mare, m' aginollava
á les grades del altá
y, si tens penes, me dia,

si yo falto, si algún día
rebs del mon los desenganyis,

puja tranquil la montanya
y quant toque la campana
de l' ermita, ple d' amor
visita á la Verge pura,
á la Verge qu' Ella cura
tots los mals, tots los dolós.

Si quans milacres se volen,
més que crevetes no 's troben
per aquell rocam has fet.
¡Mare meua, no 'm olvides!
¡he rebut tantes ferides!
¡juram l' ánima no més!

Ya 's hora. Dixem la serra
y les cansons de la terra
cantem al baixá d' aquí.
¡Ya 's hora! Voldria darte
lo meu cor per no anllorarte
¡ermita de Mitj-Camí!

Ramón Vergès Pauli.

LA NOSTRA VICTORIA

En mitj de la més injusta de las persecucions, en mitj de las infamias y de las injurias d' una premsa mercantilista, en mitj de la cridoria y l' esvalot dels polítichs centralistas y de las violencias dels gebernants fracasats, lo Catalanisme va fent sa via, sense que pugan deturar son pas, cada dia més ferm y accelerat, ni las midas repressivas, ni 'ls dictaris, ni 'ls escándols, ni las disposicions més despóticas y arbitrarias. Es lo Catalanisme una forsa que té son puntal més segur en la mateixa naturalesa, que alenta y fá viurer lo geni d' una rassa potenta y reflexiva, que encarna l' esperit d' un poble aymant de la llibertat y del progrés, y sols negant la naturalesa, sols destruhint la rassa, sols fent desapareixer á Catalunya del mapa, podria ensorrarse l' acció salvadora d' aquesta idea que bull més ó menys conscientment á la inteligencia de tots, absolutament tots los fills d' aquesta Terra.

Per axó es que tenim la esperansa tan ferma de que més aviat ó més tart no hi haurá un catalá que no 'n siga de catalanista; y es per aixó també que cada vegada 'l veyém més indubtable 'l triomf de la nostra causa.

Nosaltres hi tenim una confiansa cega en la virtualitat dels principis que informan lo nostre programa; y aquesta confiansa, no prové del apasionament, ni de la estimació exagerada, com algú podria creure; prové, senzillament, de veure que tot lo que 'l Catalanisme proclama y admet com á dogma, está conforme ab la manera d' esser y de pensar del nostre poble y ha sigut sancionat per la experiencia dels segles, que parlan ab molta més eloquencia que totas las teorías llampantas y tots los apriorismes ridícols á que s' han entregat los gebernants que per espay de quatrecentos

anys han imposat lo seu jou tiránich á totas las regions d' Espanya.

Y si no fos prou encare aquesta veritat indestructible pera demostrar als més incréduls que la época de las ilusions s' acaba y aném á entrar prompte en lo terrer de la realitat, vindria á enrobustir las nostras esperansas y las nostras afirmacions un fet que segurament no haurá passat desapercbut á qualsevol esperit mitjanament observador.

Veyén lo que ha passat ab lo Catalanisme. Era sols lo fonament d' un renaixement literari y artístich 'sencer y gloriosíssim com cap altre n' hi ha hagut á Europa, y ningú se'n preocupava, ningú'n feya cas, com si la poesia y l' art, estessin completament divorciats dels sentiments d' un poble, y no fossin expressió bella de lo que aqueix mateix poble anyora, sent y desitja.

Més ha vingut la nostra época, y l' camp de l' art en totas sas manifestacions ha resultat estret y esquifit; y la empena del Catalanisme ha vingut tan forta, que ha entrat de plé á la esfera política, donant á la llum del dia y sense vacilacions de cap mena, un programa model pera la governació de las regions y al qui, mal que li pesi, haurá de recórrer la Espanya, si es veritat que no ha purdut encare l' seu instint de conservació y no vol desapareixer per sempre de las planas de l' historia del pervindre.

Succehir aixó y obrarse un cambi radical ha sigut tot hù. Lo que avans á ningú preocupava, es avuy interessantíssim; lo que avans podia dirse á tot hora, es avuy prohibit; lo que avans la presencia dels mateixos reys y governants alentava, es avuy objecte d' una persecució tan desesperada com inútil...

Y ¿qui l' haproduit aquest cambi?... No han sigut pas los catalanistas, que defensan avuy las mateixas ideas que fá cinquanta anys defensavan; han sigut, los polítichs defensors d' aquest régim que agonitza; los que governan y esperan governar pera satisfer desitjos baixos y rastreras passions; los causants de la miseria, de la vergonya y de la deshonra d' Espanya; los que han dividit al poble en banderías políticas pera millor encadenarlo y explotarlo; los que baix distins noms y ab una sola mala fé volen repartirse ó entregar al extranger los migrats restos d' aquell imperi ahont lo sol may s' hi ponía y que avuy ha quedat totalment á las foscas...

Aqueixa es la gent que l' ha obrat lo cambi y aquestos son los enemichs declarats del Catalanisme.

Que vegin, donchs, tots los catalans honrats, si ab enemichs com aquestos no es segura la victoria.

¡Lo que diu lo senyor..... Fulano!

¿No 'ls sembla que ja comensa á fer gracia la cansoneta que en tots 'ls periódichs que 's dihen de *gran circulación*, llegim á cada moment? Me refereixo á n' aixó de: *Lo que dice el senyor..... Tal.*

Que un se troba aburrit y no sab de quin modo passá uua bona estona, no te més que comprá un periódich dels que 's publiquen á l' olla dels polítichs, y al obrir-lo ja poden comensar á riure ó á posarse un xiquet mal humorats perque es seguríssim que lo que van á llegir son sentencies irrevocables (!).

No se si á vostés los passa lo mateix, pero jo quan vull divertir lo meu esperit, busco un periódich, com més gran millor, així hi ha més papé, y allí ahont hi veig un titul ab lletres grosses com á llonguets que diu: «Lo que dice el señor Dato», allí comenso á llegir.

Més avall trobo un' altre titulás ab lletres decantades y al pasejarhi la vista hem trobo ab la següent brometa: «Opinió del señor Sagasta».

Sense soltar de la ma lo mateix *periódico órgano de.....* — lo que vulguin perque lo soroll que fan tots ja ho es prou d' orgue, pero d' orgue desafinat—se troven vostés en: «!Declaraciones del señor Romero Robledo». Aquet si que 's un gust llegir lo que declara. May s' acontenta en declarar sis ó set ratlles d' imprés, no senyors, no: Lo bon home pica per alt; quan ell declara, los impressors ja poden espolsar la lletra més petita de l' imprempta perque va llerch; total pera dir que vol manar y que més avant farà felissos als que l' ajudin á pujar. Pero ja ningú ho creu, y un no pot reprimir una forta riatlla al veurer qu' encara hi han *polítichs* grossos que creuen que l' poble no 's va despertant.

Y aixís podriem nombrar á tots los que més ó menos fan declaracions de lo que pensen pera salvar l' país. ¡Pobre país!

Y lo milló del cas es que la situació en que 's troba l' Estat espanyol no la fan cambiar ni poch ni gens tots aquets declaradors; y mentres ells s' entretenen parlán de lo que á n' ells convé y no als demés, los vapors no paren de trasportar espanyols que fugen de la terra que 'ls vegé neixer y se'n van á buscar lo pa de la emigració á paissos llunyans, perque á n' aquest tot son *toros y política*, y ja está probat que l' poble treballador d' aixó no 'n vol, y no te altre remey que abandonar parents y amichs pera no morir d' un empatx de declaracions d' homes polítichs, que ja ningú ignora que aquesta bona gent no donen

més que rahons, y d' aixó ningú'n viu.

Ves á nosaltros que 'ns importa lo que pensa tal ó qual polítich, si al cap de vall, no 'ns tornarán les colonies perdudes ni podrém abrassar may més als amichs que deixaren sas vides defensán l' orgull dels polítichs del Estat espanyol.

Aixís, donchs, pera fugir de les mans del llop, que se 'ns presenta en forma de política, no tenim més solució 'ls verdaders catalans, los que volem á la nostra terra ab fe verdadera, que tots units 'ns arrepleguém baix la bandera de les quatre barres, y ab lo penó de Santa Eularia á la ma, esperém dies mellors, puig es segur que no 's farà esperar la salvació dels fills del treball, perque l' treball s' obre pas per tot' arreu y la política camina ja ab lo cansansi del qu' está ferit de mort.

E. Cantero y Hernandez.

Tortosa, Octubre de 1900.

Gramática etimológica

Recomaném á nostres lectors lo següent parragraf de la «Gramática etimológica catalana» del Dr. Marián Grandía, com proba del treball que está fent y publicant l' esmentat Pbre.

ETIMOLOGIA DE AB

Es la propossició hebrèa [him], que té 'l matèx us y significá 'l matèx que *ab*. L' *him* hebrèu dona en grech *juntament*, y *semblant*, que 's prefixa en la forma *con* o *cum* llatí. Aiximatèx, el *cum*, es el *him* convertit en *s* l' esperit fòrt, y en *n* la *m*.

En llatí l' *him*, perdut el *háyin* se trôba en *im-ago*, *im-itor*, y convertit el *háyin* en *s*, en *sim-ilis*, *sim-ulo*, y enfortit el *háyin* en *c*, *cum*, o *con*. En aquèsta forma de *con* el tenen Castella y Toscana, de *cun*, Bolònia y de *quin* Bascònia. En la forma de *sim* o *sem* y de *com*, o *con*, o *co* prefixos, l' hém guardat molts.

L' *him* en provençal dona *emè*, *emai*, *em'* o *m'*. En catalá dona també *eme*, *em*, *me*, *m'*; o *m'*: *ama (eme) la tia uo hi pôts renyir; am (em) trôcos zquè farè? M' abelles no hi jugues. ¿Me què engreixes les mules? — M' hòrdi y facons. S' hi feya 'm' ungles y tot.*

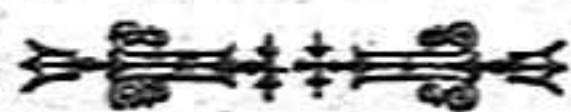
Pero l' *m* de *em* (*am*) es trobava comuníssimament davant l' *l* de l' article: *em-lo*, *em-la*, *em-los*, *em-les*. De aquí nasqué la *b* eufónica, puig és llèy constant catalana èntre *m* y *l* intercalarhi una *b* *Sim (i) lare*, dona *semblar*, etc.

Digué, donchs, y diu encara avuy *emblo*, *embla*, *emblos*, *embles*, y altre tant feu davant de nòms començats per *l*, que avants eren molts: *emb-lops*, *emb-lum*.

Luègo aquèx *emb* es pronunciá aixís davant de tota vocal inicial: *emb entorxes*, *emb atreviment* etc.

Aixís la pronunciació de l' *emb* davant de *l* resultá igual a la de les sílabes *able*, *eble*, *ible*, *oble*, *uble*, qu' era *amble*, *embla*, etc. Encara més d' una vòlta se sent *admirable*, *rembles*, *rumblèrt*, etc., per *admirable*, *reb-bles*, *rub-blèrt*.

Però còm el sò de *mbl* o *bbl* s' escrivia constantment *bl* perduda l' *m* o simplificada la *b*, per xó la preposició *emb* s' escri-

gué sènça l' *m*, resultant *eb* (o *ab*), per més que continués ab el só de *emb* o *ebb*.

Queda seguida petja a petje la morfologia de l' actual *ab* catalá. Té bóu origen, y sa ortografia tingué una rahó de ser.

Creym, donchs, inconvenient retrogre-dir escrivint *em* y *amb*. Responém de la pronunciació popular de l' *ab* per *eme* (ama) *em*, *me* o *m'*.—Fem notar que 'l grech y 'l tedesch signifiquen també la unió o companyia per una *m*: (*met*), *mit*. Y es bella conjuntura que tant pòbles signifiquen l' unió per l' *m*, que 's fa ab l' acte més uniu de l' organisme de la véu.

Si may se resolgués cambiar l' escriptura de *ab*, deuria substituirse per *eme*, *em*, *me*, o *em'* o *'me*, o *'m'*, còm se pronuncia, y còm també s' escriu en provençal.

L' *en* dels valencians no es més que l' *em* convertit en *en*, segons que la *m* final sol passar a *n*.

El P. Nonell proposa l' etimologia de *ab*, de *in*. Encara que per la perésa orgánica dels valencians y molts catalans l' *ab* es pronuncia *em*, no 'ns avindrem a admétre dita etimologia, perquè está mal avinguda ab l' idèa de *in* y de *him*. Aquells llatínismes bíblichs: *in brachio forti*, etc., que aduhéx, son una mala versió de l' hebrèu que significa causa y lòch per la sóla proposició (*b*). El llatí no usava gayre l' *in* ab valor de *ab*.

Tampòch ens plau de durla de *apud*, apesar de que la preposició *apud* en llatí significava presència, companyia, y per xó pogué donar *avet*,—*avec* en francès. L' us que 'n feren els notaris catalans en escriptures llatines, no deurá probar sinó un capritxo seu per no usar sempre *cum*. Es ben fácil fer de *apud*, *ap* o *ab*, però no s' haurá fet, segons el curs que a l' *ab* havém traçat anteriorment.

UN ALTRE POBLE ESCLAU

Desde el comensament de la guerra del Transwaal contra Inglaterra, s' han anat succehint fets y més fets que han tingut en connoció a tots los que seguïen las peripias de la lluyta.

Primerament fets d' armas notables pels boers, que semblava havian de fer humillar al inglés com feu alguns anys enrera, y que 'l poble boer tornés a gosar de la independència, necessaria a tot poble perquè prosperi y progressi.

Mes, la lluyta ha seguit lo seu curs, y avuy ha canviat per complert l' especte ab que 's presentava al comensament.

Lo govern inglés possehin la forsa de las armas, forsa bruta per la que mols pobles están esclavitzats, vegent que perdía en aquella lluyta, aná abocant més y més homes, més y més armas de matar gent, pera lograr dominar al poble aquell, tan noble com brau...

Avuy, aquest se troba que ha tingut derrotas sérias que l' han malmés d' un modo gran, mes, per aixó, segueix lluytant com al comensament, ab valentia y coratge, volguent cumplir les paraulas d' En Krüger, de que morirían lluytant per sa independència, ó tindrían aquesta, presentantse la qüestió d' un modo que sembla tindrán de fer lo primer per, pendre lo segon.

Ab tot; sempre 'ls boers, coneixedors del terror que trepitjan, preparan devegadas, emboscades als seus enemichs, de las que aquestos resultan ab nombrosas pérduas y derrotats.

Peró, com havém dit, aquestos tenen la forsa de las armas, y es de creurer que 'l poble boer, se tindrà de veure esclavizat, després de fer esforços que semblan inhumans, y de sostindre una lluyta per espay de molt temps.

En aquesta guerra, un hom es admirat. Aquest es En Krüger.

Sostinguent sempre la guerra, anima als

que defallian, propagant arreu lo amar a la lluyta, pregant se fes la guerra ab dignitat y legalitat, ha permanescut sempre en lo seu lloch de President d' un poble mas cle que volser independent, ó deixarà de ser poble.

Mes, avuy aquest home, se n' ha anat a Lorenzo Marquez, possessió portuguesa, sense que 's sápigá, l' objecte perquè ho ha fet, encare que 'l que més probabilitat te, de ser veritable, es que 's proposa visitar los governs d' Europa, pera protestar del acte que fa Inglaterra.

Peró ¿qué 'n treurá de bó? Res més sinó que si per acás temps a venir encare quedan descendents dels boers, podrán aquestos reclamar lo que se 'ls roba avuy.

Per lo demés, res més 'ne treurá, puig ¿a quin govern acudirá perquè l' ajudi?

No pot acudir a cap, puig no hi ha cap Estat que no hagi esclavitzat a alguna Nació, y si hi ha una excepció, aquest prou feyna te, pera procurar que no li passi lo mateix que als boers.

Si va a Rússia, trobará te esclavitzada la Siberia, Finlandia y part de Polonia. Si compareix devant del govern d' Austria, que parlin los txechs y demés pobles del imperi; si a Alemania, tots los regnes que no son Prussia; si a Fransa, Tunez, Argel, Madagascar, etc., etc., a Italia, Sicilia, Abissinia y altres; si al Japó, bona part de Xina; si als Estats Units, Cuba, Filipinas y si a Espanya..... val més que no 'n parlem.

Si mirém pels demés, aquestos són los qu' hem dit tenian prou feyna procurant que no 'ls hi passi lo mateix que al Transvaal, com ha passat a molts y molts d' altres.

Mes del mateix modo qu' aquestos avuy se deixondeixen pera reclamar lo qu' es d' ells, y donada la forma en que s' amparan, es segur que tardant ó no tardant, guanyarán, encare que 's vegi opresonat y esclau 'l poble tranwaalench; no es de creure que mori, donchs, sense volguer dir que estigui algún temps com si estés mort, dia vindrá que tornarà a aixecarse pera recuperar lo qu' avuy li roban.

A. Granada y Pich.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge, dia 14, Ntra. Sra. del Remy.—Dilluns, 15, Santa Teresa de Jesús.—Dimars, 16, San Galó.—Dimecres, 17, Santa Eduvigilis.—Dijous, 18, San Lluch.—Divendres, 19, San Pere de Alcántara.—Dissapte, 20, San Joan Canci.

NOTICIES

¡Alerta!

Han comensat a correr monedes falses d' una pesseta, del any 1885, bastant ben imitades, y 's diferencien de les llegendes per esser de plom y per son poch pes, de manera que 'ls falsificadors, per la cobdicia de guanyar més fins escatimen lo plom.

Lo dijous pel matí sortiren d' Exercicis los nombrosos Sacerdots que 'ls han practicat en la Santa Casa de San Joseph de Roquetés baix la direcció del Reverent P. Rosell de la Companyia de Jesús.

Un carabiner de servici en les platjes d' Ametlla se trobá voreta 'l mar una botella lacrada, enclohent un document redactat en inglés del qual se deduheix que fou llessada al mar lo dia 7 de Septiembre últim a 42-12 de longitud y 04-08 de latitut per un barco qu' anava desde Gibraltar a Marsella, encarregant a la persona que la trobés, que, ab les notes oportunes la envie per correu al *The Government Astronomer*, Observatory Siquey, com un dato pera l' estudi de les corrents marítimes.

Lo dilluns se celebraren en la Seu d' aquesta ciutat solemnes funerals per l' ánima del General Martinez Campos.

R. I. P.

Hem rebut un atent B. L. M. del Metje Militar del Regiment de Luchana D. Joseph Viejobueno, oferintnos sa casa y consultori al entressol, dreta, del Govern militar, essent les hores de consulta de 10 a 1 del matí.

Agrahim la deferencia y li desitjém nombrosa clientela.

Lo dimars, un carro que pasava pel carrer del Angel va fer caurer baix d' una roda a una tendra criatura causantli danys de bastanta gravetat.

Remerciém les gracies a nostre volgut confrare *La Verdad* per haver reproduhit en sas columnes lo solt quina publicació li suplicavem en nostre número prop passat.

Lo dimecres pel matí va tornar a Barcelona procedent de Roma la pelegrinació catalana que han presedit los senyors bisbes de Barcelona y de Solsona. Los pelegrins, que venen altament satisfets de la excursió y las solemnes festes que 's celebraren en lo Vaticá, han fet lo viatge de tornada pel Turín, Mont Cenís y Lyó, enlloch de ferlo per Vintimille y Marsella, per trobarse interrompuda la línia en les immediacions de Savona. L' il·lustre prelat, doctor Morgades, qu' acaba de cumplir 74 anys, sigué rebut en especial audiencia per lo Sans Pare.

Copiém de nostre volgut company *La Renaixensa*:

«Al enterro d' en *Dominguin* a Madrid la moltitud invadi 'l cementiri de tal manera que 's feu necessari tancar-lo. Aixó no voldria dir res ni res tindria de particular si comparant manifestacions ab manifestacions no resultés probat que el poble madrileny no ha motivat jamay lo tancament de las portas del cementiri ab ocasió de donar terra sagrada a un infelís pare de familia que hagi mort de desgracia travallant honradament pera portar pá a casa.

Al verificarse l' enterrament fou tant l' escándol que al sot hi caygueren, barrejats ab lo cos del torero, 'l capellá, y 'l sacristá y algunes persones; y fins la guardia civil, que a la cuenta ja hi havia segut enviada preventivament, se vejé en lo cas de jugar la carrabina y l' sabre. Aixó ja te quelcóm més de particular. Aixó ja acusa bestialitat. Al enterro aquella gent hi assistia com a un apéndix de la corrida y son comportament correspongué al que es propi de las plassas de toros. Aquell públich no sab, ¿qué á de saber? que l'enterro d' un cristiá 'l presideix la Iglesia y no cap regidor, y naturalment enmotlla son modo d' obrar al que observa devant d' aquesta última autoritat en lo torín.

En lo moment de donar terra al cos del torero, duas francesas elegament vestidas aparegueren allí, y una d' ellas tingué una basca, cayent en brassos d' en Mazzantini. Aixó ja te moltíssim més de particular. Aixó ja es confondre lo sagrat del fossar ab las *folies bergers* ó ab lo Moulin Rouge.

¿Qué li 'n sembla de tot aixó, senyor, Mañé y Flaquer? A nosaltres nos sembla que... *in dubiis libertas.*»

Després de tres setmanes de boyrines y humitats, abans d' ahir al vespre va rompre en ploure, continuant la pluja gayrebé tota la nit.

Desde les sis del matí també va plourer ahir fins a les onze, desapareixent la xafagor que 's sentia aquestos dies.

Si 'l temporal no 's desfá en grans aiguats aquesta *pluja moral* es precursora d' una bona cullita pera l' any vinent.